

Maxim Gorkij

- Alexej Maximovič Peškov
- 28.3.1868 - 18.6.1936
- ruský spisovatel, dramatik, básník, revolucionář
- průkopník socialistického realismu (umělecký směr doporučený komunisty, později povinný)
- v 11 letech se začal živit sám
 - různá zaměstnání (poslíček, umývač nádobí, nakladač v přístavu, atd.)
- pokus o sebevraždu (Případ z Makarova života)
- styk s revolucionáři → zatčení a policejní dozor
- cestování po Rusku
- v Tbilisi - 1. povídka Makar Čudra
- život v Samaře (Samarské gazety)
- zvolen čestným akademikem (Mikuláš II. zamítl → Čechov a Korolenko na protest vystoupili)
- po krvavé neděli (1905) uveřejnil proklamaci, za kterou byl zatčen → protesty významných → propuštěn
- 1. bolševické noviny (nový život)
- začátkem 20. století setkání s Leninem
- politicky aktivní → nucená emigrace
- Capri - návštěvy spisovatelů, politiků (Lenin, ale i Masaryk)
- stále politicky aktivní (Sociálně demokratická strana v Londýně a v Paříži)
- 1913 - návrat, na straně bolševiků
- nemyslel si, že je Rusko připraveno na revoluci → Nečasové úvahy (články), proti válečnému komunismu → emigrace
- Mariánské lázně - tuberkulóza (O Leninovi - o jeho smrti)
- návrat do SSSR (velmi oblíbený, Leninův rád, dům Rjabušinských → muzeum Gorkého, natočena trilogie o jeho životě, Nižnij Novgorot → Gorkij
- režimní propagandista (nadšená zpráva o Soloveckém koncentračním táboře)
- předseda spisovatelské organizace (spolupráce s vládou)
- 18.června 1936 zemřel - údajně otráven (nepotvrzeno)
- pohřben u Kremelské zdi v Moskvě
- později jeho život přepracován jako propaganda

dílo

- liší se od Tolstého a Dostojevského (socialismus)
- šíření socialismu na západ (díla)
- drsný, přímý, jasný a nekomplikovaný
- postavy - nevyrovnané, touha po volnosti, alkoholismus, zloba na celý svět

- vyvrhelové (bezdomovci, prostitutky, alkoholici, kriminálníci,...)
- týrané a ponižené ženy
- nepřátelství k carskému Rusku
- život má vyšší smysl (revoluce), bez ní nesmyslný
- 1. díla ovlivněná Nietzschem- (ztroskotanec jako nadčlověk - neschopnost práce je touha po osvobození)
- individualismus - oslavuje člověka jako jedince na úkor anonymní masy, na druhou stranu ale tvrdí, že jedinec by měl obětovat své štěstí pro masu, ale stěží té masy spočívá v pochopení jeho pojetí individualismu

Na dně

- hra o 4 dějství
- sociálně-filozofické drama
- 1901-1902
- chybí hlavní hrdina,
- postrádá výraznou dějovou linku
- pohled do spodních pater společnosti
- nerealizované sny, falešné naděje
- úspěšná, ale car nepovolil
- utápění zoufalství v alkoholu
- jedna z postav nalézá mír ve smrti
- ženy běžně bity manželi či příbuznými
- **zápletka:**
 - 1. dějství:
 - Představení postav žijících v levné ubytovně a jejich majitelů. Dozvídáme se, že nájemník Popel má poměr s manželkou majitele Vasilisou. Do ubytovny dorazí poutník Luka mluvící o lepším životě.
 - 2. dějství
 - Luka přesvědčuje Herce, že by měl přestat pít, odejít a začít znovu. Současně utěšuje umírající Annu a vysvětluje, že po smrti bude mít klid a už se nebude trápit. Anna později umírá. Pak Luka začne přesvědčovat Popela, ať odejde na Sibiř. Popel odmítá Vasilisu, protože je zamilován do její sestry Natašy. Vasilisa mu nabídne, že mu Natašu dohodí a dá mu finanční obnos, pokud zabije Vasilisina manžela.
 - 3. dějství:
 - Popel vyzná lásku Nataše a chce s ní odejít, ta je nejdříve skeptická, ale pak souhlasí, že si ho vezme, pokud jí nebude bít. Vasilisa však rozhovor vyslechne. Luka se rozhodne, že je čas, aby odešel. Vasilisa s manželem Kostylevem začnou Natašu surově bít. Nocležníci

se do boje vloží a Popel v něm Kostyleva zabije. Je přivolána policie, Nataša se domnívá, že to Popel s Vasilisou naplánovali a obviní je.

- 4. dějství:

- Postavy, které zbyly v ubytovně, si povídají. Prozrazují, že Nataša odešla a Popel s Vasilisou jsou zatčeni, všichni si myslí, že Vasilisa trestu unikne. Také mluví o Lukovi a jeho odchodu. V závěru dospějí k tomu, že jim vykládal milosrdné lži. Herec, který se doposud držel naděje, kterou v něm Luka vyvolal, se šel oběsit. Zbylé postavy se mezitím opíjejí a zpívají. Když se doslechnou o Hercově smrti, tak padne závěrečná replika, že jim zkazil písničku.